

Torah from Around the World

Dus eet je brood met vreugde, drink met een vrolijk hart je wijn.

God ziet alles wat je doet allang met welbehagen aan.

Kohelet 9:7

Sjabbat 26 november 2022/ 2 Kislev 5783, Toledot, Beresjiet /Genesis 25:19 - 28:9

Tanach blz. 48 - 55

Haftara: Malachi: 1:1 - 2:7

Tanach blz. 1230 - 1231

Vertaler: Paula Reisner

Commentaar: **Ariella Rosen**, voormalig directeur toelating, de JTS Rabbinical School en H.L. Miller Cantorial School (Voorzanger School).

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.itsa.edu/torah/may-we-be-known-by-the-work-of-our-hands/>

**Mogen we gekend worden door het werk van
onze handen**

Hoe begint bedrog? In het verhaal waarin Jaäkov bijna alle voordelen van een eerstgeborene, die zijn broer Esav toekwamen, verwerft, is het moment waarop het gebeurt misschien niet wat het lijkt. Nadat hij Jitschak Esav heeft horen instrueren om op vers wild te jagen om een maaltijd voor te bereiden waarin Jitschak hem een gekoesterde zegen zou aanbieden, spreekt Rivka tot Jaäkov:

"Luister, ik hoorde je vader tegen je broer zeggen: "Maak een lekker maal van wildbraad voor me klaar en breng me dat te eten, want ik wil je voor mijn dood zegenen met de Eeuwige als getuige. Doe jij nu precies wat ik je zeg, mijn zoon. Ga naar de kudde en zoek twee malse bokjes voor me uit. Die maak ik dan voor je vader klaar zoals hij het lekker vindt. Daarna breng jij ze je vader te eten, en dan zal hij jou voor zijn dood zegenen." (Beresjiet 27:6-10)

De geleerde Avivah Gottlieb Zornberg merkt op dat bij het nauwkeurig lezen van de tekst het lijkt alsof "ze bij de eerste formulering van het plan, nergens verwijst naar nabootsing of bedrog" (*The Beginning of Desire*, 147). Ze stelt simpelweg voor dat Jaäkov zichzelf voorrang geeft vóór zijn oudere tweelingbroer met een eigen maaltijd. Met andere woorden, Rivka vraagt haar favoriete zoon om daar gewoon als eerste te komen, wat oneerlijk is, maar misschien niet zo volledig immoreel als bedrog. Het is Jaäkov die op grond van haar suggestie aanneemt dat nabootsing van identiteit de enige manier is om de zegen van zijn vader te ontvangen. Hij antwoordt immers:

"maar Esav is toch helemaal behaard, terwijl ik juist een gladde huid heb! Misschien raakt vader me aan, dan zal hij me een bedrieger vinden en breng ik een vloek over me in plaats van zegen." (Beresjiet 27:11-12)

Hij is bang om als bedrieger gezien te worden, maar gaat ervan uit dat het de enige manier is, dus hij gaat enigszins schoorvoetend akkoord met het plan. Rivka neemt de leiding en reageert op zijn zorgen door zijn armen met geitenvellen te bedekken om beter de harige armen van Esav na te bootsen.

Dat Jaäkov kiest voor bedrog is om een andere subtiele reden raadselachtig: we weten al dat Jaäkov zelf een zeer bekwame kok is! In dezelfde sidra serveert Jaäkov zijn uitgehongerde tweelingbroer een gerecht met 'rood spul' dat zo verleidelijk is dat Esav bereid is zijn geboorterecht op te geven om het te verorberen. (Beresjiet 25:29-34)

Jaäkov gaat ervan uit dat identiteitsfraude de enige manier is om zijn bestemming te vervullen. Misschien vergeet hij dat hij zelf de bekwaamheid bezit om een feestmaal te bereiden en dat zijn handen die taak zeker aankunnen. Jaäkov staat niet alleen in deze conclusie. Hoevelen zijn er niet in de loop van de geschiedenis en in onze eigen tijd tot

bedrog overgegaan (van verduistering tot prestatiebevorderende drugs) om vooruit te komen op manieren die ze met hun eigen capaciteiten hadden kunnen bereiken, als ze maar daarop hadden vertrouwd?

Jaäkov neemt, om wat voor reden dan ook, met schroom zijn toevlucht tot identiteitsfraude, en in zijn ontmoeting met zijn vader komt een andere waarheid naar voren wat betreft zijn bekwame, maar nu verborgen handen.

Terwijl Jitschak in bed ligt, zwak, maar misschien in zijn cognitief bewustzijn onderschat, roept hij zijn zoon dichterbij en voelt aan zijn armen. Hardop denkend, terwijl hij probeert te bepalen wie voor hem staat, mijmert hij:

"Het is de stem van Jaäkov, maar het zijn de handen van Esav." [Beresjiet 27:22]. Hij lijkt te weten dat er een poging tot bedrog plaatsvindt: of Esav doet alsof hij Jaäkov is, of Jaäkov doet alsof hij Esav is. Natuurlijk, gezien het feit dat hij Esav vroeg om naar hem toe te komen, weet hij zeker dat het om de tweede mogelijkheid gaat. Ongelooflijk genoeg laat hij het toch toe, dat de list uitgevoerd wordt, eet de maaltijd die zijn vrouw heeft bereid en verleent zijn zegen voor de eerstgeborene aan Jaäkov. De Keli Yakar (Shlomo Ephraim Luntschitz 1550-1619) suggereert in een langer commentaar op dit vers een reden voor Jitschak om elke andere optie te verwerpen: "Uiteindelijk gebruikte Jitschak het gezonde verstand en oordeelde dat handen meer bepalen dan de stem."

De handen bepalen meer dan de stem. Terwijl Jitschak schijnbaar verkeerd koos (hoewel sommige commentatoren denken dat hij precies wist wat hij aan het doen was), onthult de verklaring een diepere waarheid: iemands karakter wordt veel meer bepaald door wat iemand doet dan door wat iemand zegt. Jaäkofs handen vertellen ons heel veel over wie hij is, niet alleen op dit moment, maar gedurende zijn hele leven.

In tegenstelling tot andere aartsvaders en -moeders, die regelmatig met God converseerden, ruzie maakten en onderhandelden, ontving Jaäkov af en toe goddelijke boodschappen, maar hij was bovenal een aartsvader die zijn handen gebruikte. En ondanks dat hij de 'simpele tentbewoner' is in tegenstelling tot zijn actieve jagende broer, heeft ook Jaäkov iets lichamelijks in zijn karakter. Hij werd geboren terwijl hij de hiel van Esav vastgreep. Hij verruilde een stoofpot die hij bereid had voor een geboorterecht. Hij bedroog zijn vader door zijn handen te verbergen. Hij zwoegde 14 jaar om met Leah en zijn geliefde Rachel te trouwen. Hij worstelde met een engel. Hij omhelsde zijn broer, Esav, en zoon Joseef in twee zeer emotionele herenigingen. En tot slot, in een van de laatste daden van zijn leven, kruiste hij zijn armen om zijn kleinzonen te zegenen, zodat de hand die bedoeld was om het oudere kind te zegenen, het jongere kind zegende. Jaäkofs handen hielden zijn hele leven zegen, manipulatie en aspiratie vast, en het werk van die handen helpt ons de complexiteit van zijn karakter dieper te begrijpen.

De daden van onze handen kunnen onze identiteit bepalen. Veel meer dan wat we zeggen, worden we bekend door wat we doen. Midrasj Tanchoema op Wajachel stelt dat iedereen drie namen heeft: één die door hun ouders is gegeven, één die anderen hen noemen en één die ze voor zichzelf verwerven. Misschien kunnen we van Jitschak leren dat we veruit meer bekend worden om wat uit onze daden voortkomt dan uit onze mond. En misschien kunnen we leren van Jaäkovs overhaaste veronderstelling dat hij moest bedriegen om iets te bereiken, dat onze eigen acties niet ontoereikend zijn, maar eerder in staat zijn om talloze zegeningen te verdienen en te schenken.